

ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ ШАРЛЯ ДЕ ГОЛЛЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ МОДЕЛІ «ФРАНЦУЗЬКОГО СОЛІДАРИЗМУ»

*Анна Сергіївна Шин
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; студентка Фахового
коледжу*

*Мирослава Олександрівна Гофман
<https://orcid.org/0000-0002-3977-7584>
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; кандидат
економічних наук, доцент*

Однією з першочергових проблем повоєнної Франції було питання про новий конституційний устрій Франції. Його мали вирішити Установчі збори, вибори до яких було призначено на 21 жовтня 1945 р. Одночасно в країні проходив референдум, який мав на меті визначити статус і повноваження майбутнього парламенту, а також виявити ставлення до політичної системи Третьої республіки. Референдум відкрив ідею повернення до Третьої республіки.

13 листопада 1945 р. Установчі збори знову обрали генерала де Голля главою Тимчасового уряду. У грудні уряд представив на обговорення бюджет на 1946 р. Депутати-соціалісти запропонували скоротити на 20 % військові витрати. Їх підтримали комуністи. Генерал рішуче протестував, він був переконаний у нездатності коаліційного уряду справитися з труднощами економічного й міжнародного порядку, які очікували країну. 20 січня 1946 р. він зробив заяву про відставку. Главою уряду було призначено соціаліста Ф. Гуена. До уряду увійшли сім соціалістів, шість комуністів, шість католиків. У Франції розпочався період правління трьохпалатного блоку.

"Народно-Республіканський рух" спільно з іншими партіями Установчих зборів розробили проект, який у вересні 1946 р. Установчі збори прийняли як новий проект конституції. Його було схвалено в результаті референдуму, що відбувся 13 жовтня.

За новою конституцією парламент поділявся на дві палати - Національні збори і Раду республіки. В руках першої палати була, власно кажучи, зосереджена вся влада. Вона приймала закони і контролювала діяльність уряду. Президентів республіки, якого обрали на сім років, надавалися другорядні функції. 24 грудня 1946 р. нова конституція набрала сили.[1]

16 січня 1947 р. відбулися вибори президента Французької республіки. Ним став правий соціаліст Венсан Оріоль. Так розпочала своє існування Четверта республіка.

Четвертій республіці дісталася дуже складна "економічна спадщина". Першому урядові на чолі з соціалістом Полем Рамадьє були потрібні великі капіталовкладення для пожвавлення економіки. За умов їхнього дефіциту уряд Четвертої республіки провадив політику "програмування економічного розвитку", що передбачало надання кредитів, податкових пільг, державних замовлень тощо. Щодо приватного капіталу програмування мало рекомендаційний характер. Як наслідок прискорилися темпи економічного розвитку країни. 1948 р. промисловість перевершила довоєнний рівень, а в 1958 р. випуск промислової продукції зріс у 2,5 рази порівняно з довоєнним рівнем. У сільському господарстві цей рівень було досягнуто в 1950 р. Вже 1947 р. уряд схвалив перший план модернізації і реконструкції економіки, а з 1954 р. - другий. Виникли нові галузі промисловості - атомна, електронна, хімічна, нафтодобувна й нафтопереробна.

У квітні 1947 р. з ініціативи де Голля виникла нова партія "Об'єднання французького народу" (РПФ). Генерал кинув виклик Четвертій республіці, вирішив стати на шлях відкритої боротьби за втілення в життя своїх ідей. РПФ не мало програми - її заміняли "ударні ідеї". Головна полягала у вимозі скасування конституції 1946 р. і встановленні сильної, незалежної від партій виконавчої влади країни.

У 1951-1956 рр. у Франції при владі були правоцентристські уряди (МРП, радикали, "незалежні"). Всього за час існування Четвертої республіки змінилося 25 кабінетів міністрів.

У травні 1958 р., коли криза в Алжирі досягла апогею, генерал передав до друку декларацію, в якій говорилося, що він готовий взяти на себе владу в разі надання йому особливих повноважень.

1 червня 1958 р. більшість Національних зборів затвердила де Голля главою уряду. 2 червня де Голль одержав надзвичайні повноваження і розпустив Національні збори. Четверта Республіка назавжди пішла в історію.

Нова конституція Франції, прийнята 28 вересня 1958 р., значно звузила повноваження парламенту і значно розширила права президента. Глава держави практично одержав можливість одноосібно визначати внутрішню і зовнішню політику країни. 21 грудня 1958 р. президентом Французької

республіки було обрано Шарля де Голля, прем'єр - міністром став М.Дебре (1959-1962 рр.).

Режим П'ятої республіки вирізнявся посиленням втручання держави в сферу економіки і соціальних відносин. У 60-ті роки практично зник зовнішньоторговельний дефіцит.

У зовнішній політиці де Голль мав на меті три основних завдання: відродити велич Франції, зміцнити її незалежність і самостійність, послабити вплив США в Європі. Негативно ставлячись до комуністичного режиму, він пішов на зближення із СРСР, що створив протиположність США. 1966 р. президент заявив про вихід Франції з військової організації НАТО при збереженні участі в політичних структурах Південно - Атлантичного блоку. Де Голль приділяв першорядну увагу модернізації збройних сил, їхньому оснащенню сучасною зброєю. Франція створила атомну бомбу, атомні підводні човни, балістичні ракети. Президент заперечував проти перетворення ЄЕС на національну організацію й наполягав на створенні "Європи батьківщин", виступав проти приєднання до ЄЕС Великої Британії, вважаючи її провідником впливу США в Європі. Здійснюючи курс на зближення з ФРН, він залишався принциповим і послідовним противником неофашистських і реваншистських тенденцій.

За роки правління де Голля виробництво значно зросло, тоді як реальна заробітна плата зростала повільніше. У зв'язку з перебудовою промисловості збільшилась кількість безробітних. Постійно зростали податки. До 1968 р. усі категорії населення були незадоволені соціально-економічною політикою уряду. У травні - червні 1968 р. політична криза в країні вилилася в гостру сутичку робітничого класу, демократичних сил з силами урядових військ. Початок подіям поклали студентські виступи.

Прем'єр - міністр Ж. Помпиду вирішив піти на поступки. Він розпочав переговори з профспілками і підприємцями. Але становище залишалося напруженим. 30 травня де Голль виступив із промовою по радіо і телебаченню, в якій стверджував, що над Францією нависла погроза комуністичної диктатури, і оголосив про розпуск Національних зборів. Того ж дня у Парижі відбулася маніфестація на знак солідарності з де Голлем.[2]

В цілому, вплив цієї партії на прогресивний розвиток Франції був дуже значним. Радикали грали важливу роль у революції 1848 року і заснуванні Другої республіки. У 1890-х років, Л. Буржуа оновив доктрину партії, включивши до неї вимогу запровадження прогресивного прибуткового податку та гарантій соціального страхування. А головне, цей відомий економіст, доповнив партійну програму ідеологією солідаризму, згідно з якою

суспільна консолідація повинна була реалізовуватись на засадах єднання праці та капіталу в процесі реалізації спільних національних інтересів (формально солідаризм був навіть проголошений офіційною ідеологією Третьої республіки).

У повоєнний час між де Голлем та лідерами радикальної партії складались непрості стосунки, обумовлені, здавалося б, суттєвими програмними розбіжностями двох політичних сил. Ось як про це пише Г. Канінская: «Виховуючись у традиційно католицькій сім'ї де Голль, по-перше, був байдужий до світської частини програми радикалів. По-друге, сфокусувавши свою увагу на таких ідейних принципах, як велич нації, сильна держава, асоціація праці та капіталу, де Голль і голлісти керувалися методами дирижизму у соціально-економічній сфері, а авторитаризм де Голля ніяк не ув'язувався з тезою про народний суверенітет, проголошеною радикалами».

На перший погляд, в даному випадку йдеться про протистояння між вождистським корпоративізмом та авторитаризмом націоналістичного типу, сповідуваним де Голлем та національним солідаризмом, що пропагував ідеї громадівського самоврядування. Не випадково подібні ж неузгодженості існували і між українськими соціалістами, що орієнтувались на традиції французького солідаризму та державниками, які були під впливом французької монархічно націоналістичної традиції і на практиці вона призвела до конфлікту між державниками і громадівцями під час національної революції, суттєво посприявши її поразці. Хоча в дійсності, з концептуальної точки зору, вказана несумісність є позірною, а державницький корпоративний авторитаризм та громадівський солідаризм насправді є двома сторонами однієї і тієї ж медалі – моделі модерної соціальної республіки (про розуміння цього органічного зв'язку де Голлем якраз і свідчить його спроба провести реформу сенату та місцевого самоврядування). До того ж, попри вищезгадані розбіжності, і радикальні солідаристи і деголлівські соціальні радикали перебували на позиціях концепції так званого третього шляху, що заперечував як комуністичну державну директивність, так і ліберальну «свободу» від соціальних функцій приватної власності.

Саме тому, у 1957 р. голлісти, очолювані Ж.Шабан-Дальмасом уклади угоду з «соціальними республіканцями», – Республіканським фронтом до якого входили і Радикальна партія. Більше того, у розпал парламентської нестабільності, наростаючої загальнонаціональної кризи та відчайдушних демаршів комуністів проти приходу генерала де Голля до влади, Радикальна партія підтримала де Голля та його конституційні проекти, а він, прийшовши

до влади, застосував солідарну «систему участі», на практиці реалізувавши спільну ідею третього шляху, на основі якого здійснивши реальне економічне диво.[3]

Висновок. Проаналізувавши нашу тему, ми можемо бачити, що реформи здійснені Шарлем де Голлем були ключовими у формуванні сучасної економічної системи Франції.

А проаналізувавши модель “Французького солідаризму”, дає нам можливість зрозуміти, яку роль відіграє солідаризм в соціально-економічному розвитку країни. Вона полягає в забезпеченні рівності, справедливості та соціальній стабільності.

Ключові слова:

Шарль Де Голль, економічні реформи, «Французький солідаризм»

Список літератури:

1. Франція 1940-1996 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/world_history/4739/
2. Зовнішня і внутрішня політика Шарля де Голя. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/world_history/4779/
3. Baal G. Histoire du radicalisme. Paris: La Découverte, 1994. ст. 121